

SPRAWOZDANIE ROCZNE
Z REALIZACJI PROCEDUR OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego
w roku akademickim 2021/2022

1. Działania Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia

Działania WZdsOJK związane z weryfikacją jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego w odniesieniu do roku akademickiego 2021/2022 omawiane były na zebraniach 26.10.2021, 14.01.2022, 4.04.2022 i 18.10.2022, które odbyły się w formie zdalnej z wykorzystaniem aplikacji Microsoft Teams. Realizacja zadań i szczegółowe konsultacje członków Zespołu odbywały się drogą elektroniczną za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz spotkań zdalnych na kanale utworzonym w aplikacji Microsoft Teams pod nazwą Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Członkowie zespołu wyrażali też swoją opinię na temat procedur i dokumentów w formularzach przygotowanych w aplikacji Forms. Komunikacja członków zespołu z instytutami i katedrami odbywała się natomiast za pośrednictwem konta mailowego WZdsOJK, którego obsługą zajmuje się dr Sławomir Torbus.

Za rok akademicki 2021/2022 Zespół opracował *Roczny raport zbiorczy z weryfikacji efektów uczenia się na Wydziale Filologicznym UWr w roku akademickim 2021/2022* (oprac.: dr Magdalena Maziarz, dr hab. Teresa Bruś), *Raport zbiorczy z przebiegu hospitacji na Wydziale Filologicznym UWr w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022* (oprac.: dr Jan Urbaniak, dr Aleksander Wiater) *Raport zbiorczy z przebiegu hospitacji na Wydziale Filologicznym UWr w semestrze letnim roku akademickiego 2021/2022* (oprac.: dr Jan Urbaniak), *Semestralny raport zbiorczy z weryfikacji efektów uczenia się na Wydziale Filologicznym UWr w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022* (oprac.: dr Magdalena Maziarz, dr Wojciech Tworek), *Semestralny raport zbiorczy z weryfikacji efektów uczenia się na Wydziale Filologicznym UWr w semestrze letnim roku akademickiego 2021/2022* (oprac.: dr Magdalena Ślawska, dr Wojciech Tworek) oraz *Sprawozdanie z monitoringu jakości prac dyplomowych i rzetelności ich oceniania oraz sposobu przeprowadzania egzaminów dyplomowych na Wydziale Filologicznym w roku akademickim 2021/2022* (opr.: dr hab. Ewa Repucho, dr hab. Maria Tarnogórska, dr hab. Anna Gajdis). Ponadto członkowie WZdsOJK opracowali formularze ankiet dotyczących ewaluacji zajęć: po semestrze zimowym i letnim roku akademickiego 2021/2022. WZdsOJK uaktualnił również dokument:

zasady przeprowadzania hospitacji na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. W porozumieniu z Prodziekan ds. jakości kształcenia i studiów niestacjonarnych dr hab. Anną Małgorzewicz prof. UWr przygotowano Procedurę monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Procedurę analizowania zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego.

2. Ocena stopnia realizacji efektów uczenia się na Wydziale Filologicznym UWr

2.1. Weryfikacja efektów uczenia się dokonana przez prowadzących zajęcia/ koordynatorów modułów

Na podstawie dostarczonych do WZdsOJK 8 raportów zbiorczych rocznych, na które złożyło się 263 raportów z realizacji efektów uczenia się sporządzonych przez prowadzących zajęcia/koordynatorów modułów/opiekunów praktyk, należy stwierdzić, że większość prowadzących zajęcia realizuje treści zapisane w sylabusach oraz efekty uczenia się w stopniu wysokim lub średnim.

Kilka jednostek wyraziło potrzebę zmian w tym zakresie.

W IFR zaproponowano zwiększenie liczby godzin praktycznej nauki języka francuskiego na kierunku filologia francuska. Z kolei innego typu zmiany zarekomendowano dla filologii hiszpańskiej. Chodzi o usunięcie efektów K_W02 i K_K03 z sylabusu przedmiotu tłumaczenia literackie, a także zmiany redakcyjne w dwóch efektach (K_W03, K_U01) przedmiotu warsztat pisanie prac akademickich oraz zmiany w opisie efektów dla przedmiotu praktyczna stylistyka języka polskiego. Na wniosek prowadzących instytutowy zespół rekomenduje także zwiększenie liczby godzin przedmiotu warsztat pisanie prac akademickich z 15 do 30 godzin i co za tym idzie, zwiększenie liczby punktów ECTS z 1 do 2.

Z kolei w IFS postulowano, by podczas najbliższej reformy programowej na kierunku filologia chorwacka z językiem serbskim (studia I stopnia) zmodyfikować i doprecyzować treść efektów uczenia się dla przedmiotów seminarium licencjackie (językoznawcze) i seminarium licencjackie (literaturoznawcze). Na kierunku filologia ukraińska pojawił się postulat doprecyzowania oraz zmniejszenia liczby efektów uczenia się dla przedmiotu literatura, historia i kultura Ukrainy do XVII w. Natomiast na kierunku filologia rosyjska zaproponowano korektę efektów uczenia się dla przedmiotów historia Rosji oraz gramatyka współczesnego języka (leksykologia i słowotwórstwo) (ćwiczenia).

W Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa w raportach prowadzących zajęcia pojawiły się bardzo nieliczne propozycje zmian w brzmieniu efektów uczenia się (np. w odniesieniu do przedmiotu badania marketingowe) lub związane z usunięciem jednych efektów i dodaniem innych (dotyczy to np. przedmiotu tworzenie aparatu pomocniczego publikacji). Najwięcej zmian zaproponowano dla przedmiotu edytorstwo publikacji cyfrowych oraz rynek e-publikacji (w propozycjach uwzględniono zaktualizowanie symbolów efektów oraz przeformułowanie ich w sposób, który ułatwiłby weryfikację stopnia ich osiągnięcia). Zgłoszono jedną propozycję zmian w odniesieniu do punktacji ECTS dla przedmiotu rynek e-publikacji (podniesienie punktacji z 2 do 3 punktów ECTS).

Kilka zmian zaproponowano również w ISKŚiO, np. na kierunku studia śródziemnomorskie w jednym przypadku prowadzący postulował usunięcie efektu, który nie odpowiadał specyfice zajęć, a na kierunku filologia indyjska pojawiła się propozycja usunięcia niektórych efektów albo zastąpienie ich innymi ze względu na zbyt dużą ogólność sformułowania niektórych efektów uczenia się. Pojawił się też głos w sprawie dodania nowego efektu uczenia się dla lepszego odzwierciedlenia wiedzy i umiejętności, jakich nabywają studenci realizujący jeden z przedmiotów na koreanistyce. Podobny postulat odnotowano w odniesieniu do sinologii.

Ponadto Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w IFA zarekomendował wprowadzenie do programu studiów kursu z zakresu historii Wielkiej Brytanii i USA.

2.2. Weryfikacja efektów uczenia się dokonana przez studentów

Weryfikacja efektów uczenia się w roku akademickim 2021/2022 odbyła się również na podstawie opinii uzyskanych od studentów poszczególnych kierunków Wydziału Filologicznego. Z raportów wynika, że na ogół studenci nie zgłaszają uwag do efektów uczenia się widniejących w sylabusach czy sposobów ich realizacji i raczej nie proponują żadnych zmian w tym zakresie. Jedynie w trzech instytutach wskazano na potrzebę zmian.

W IFP pojawił się problem podobny do sygnalizowanego w ubiegłorocznych ankietach: część studentów II stopnia (zwłaszcza tych, którzy nie są absolwentami filologii polskiej – studiów I stopnia) nie ma odpowiedniej wiedzy, co wymaga od prowadzących powtarzania treści (i efektów) poznawanych na tym kierunku – to z kolei powoduje, że absolwenci filologii polskiej – studiów I stopnia zgłaszają niepotrzebne (ich zdaniem) ponowne przedstawianie niektórych zagadnień. Ponieważ problem ten sygnalizowano również w poprzednim roku akademickim, sprawą zajmie się zespół powołany do opracowania zestawu zajęć, które powinny być realizowane przez studentów studiów II stopnia niebędących absolwentami kierunku filologia polska, studia I stopnia.

Niewielkie zastrzeżenia zgłosili studenci IFG. Uwagi dotyczyły modułu historia literatury niemieckiej 1830-1910 (studia stacjonarne I stopnia, sem. zimowy). Studenci stwierdzili, że lista lektur obowiązkowych jest zbyt obszerna. Uznali, że ilość treści przekazywanych podczas wykładu jest bardzo duża oraz niezwykle szczegółowa. Dodatkową obserwacją ze strony studentów jest to, że treści z wykładów nie są pogłębiane podczas ćwiczeń, a jedynie uzupełniane. Z uwagi na nakład pracy poświęcanej przedmiotowi studenci zasugerowali 5 ECTS lub zmniejszenie liczby lektur obowiązkowych.

Z kolei studenci filologii francuskiej, podobnie jak wykładowcy, zaproponowali zwiększenie liczby godzin praktycznej nauki języka francuskiego.

2.3. Weryfikacja efektów uczenia się dokonana przez pracodawców

W roku akademickim 2021/2022 w większości instytutów i katedr nie zrealizowano spotkania z pracodawcami, którego celem byłaby weryfikacja efektów uczenia się.

Jedynie w IFG uwzględniono badanie pracodawców. Interesariusze zewnątrz z branży edukacyjnej, wypełniający ankietę w odniesieniu do studentów IFG, ogólnie wysoko ocenili stopień spełnienia przez studentów wymagań na rynku pracy, chwaliąc ich obowiązkowość, samodzielność, sumienność, dobre przygotowanie językowe i merytoryczne oraz umiejętność korzystania z narzędzi multimedialnych. W ich opinii studentom brakuje natomiast pewności siebie, a także umiejętności zarządzania czasem podczas prowadzenia lekcji; popełniają też czasem błędy językowe. Respondenci z branży tłumaczeniowej wysoko ocenili kompetencje absolwentów, które manifestowały się nie tylko poprzez sumienność, pracowitość, chęć do nauki, ale również poprzez ogólne obycie językowe i dobrą znajomość programów MS Office oraz programu Trados. Pracodawcy zwrócili jednak uwagę na fakt, że absolwentom podejmującym pracę w tej branży brakuje umiejętności komunikacji z klientami (zwłaszcza telefonicznej w języku ojczystym), wiedzy na temat praktycznych aspektów funkcjonowania na rynku usług językowych, czy szczegółowej znajomości gramatyki polskiej i niemieckiej. Respondenci uwypuklili potrzebę wprowadzenia zajęć z komunikacji werbalnej, czy dodatkowych zajęć z semantyki i posługiwania się słownikami oraz zwiększenia liczby godzin zajęć z podstaw gramatyki i składni polskiej i niemieckiej.

2.4. Podsumowanie

Na podstawie dostarczonych do WZdsOJK raportów zbiorczych, na które złożyły się raporty z realizacji efektów uczenia się sporządzone przez prowadzących zajęcia/koordynatorów modułów/opiekunów praktyk, należy stwierdzić, że w ubiegłym roku akademickim wystąpiły nieliczne problemy w realizacji efektów uczenia się. Wszystkie sytuacje są analizowane przez zespoły, zarekomendowano 23 zmiany, głównie w celu udoskonalenia programów i sposobów realizacji efektów uczenia się. Z raportów wynika, że w jednostkach Wydziału Filologicznego przeprowadzane są liczne zmiany w programach studiów I i II stopnia lub zmiany zostały już wprowadzone od roku akademickiego 2022/23.

WZdsOJK otrzymał nieliczne raporty z rozmów z absolwentami i pracodawcami. Chociaż jest ich więcej niż w ubiegłych latach, to jednak nie pozwalają one na formułowanie wiążących i kluczowych wniosków w odniesieniu do rynku pracy. Są to głównie informacje od pracodawców z branży tłumaczeniowej i edukacyjnej.

3. Hospitacje zajęć dydaktycznych

Hospitacje w roku akademickim 2021/2022 przeprowadziła większość jednostek WF. Dane dotyczące hospitacji zostały przedstawione w sprawozdaniach z przebiegu hospitacji (załącznik 3 uwzględniony w procedurze *Zasady przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego*) oraz w rocznych raportach z weryfikacji efektów uczenia się. Sprawozdań z przebiegu hospitacji nie złożyły następujące jednostki: KJ i KFN (za semestr zimowy i letni).

W roku akademickim 2021/2022 procedura hospitacji została zaplanowana we wszystkich jednostkach. Hospitacji planowano poddać 213 pracowników. Brak dostarczenia pełnej dokumentacji przez dwie jednostki powoduje jednak, że nie można stwierdzić, ile hospitacji rzeczywiście się odbyło. W wyniku tego dokładna analiza, na podstawie której można sporządzić raport, dotyczy 170 hospitacji w ośmiu jednostkach, w tym 124 doktorantów, 36 pracowników niesamodzielných oraz 10 pracowników zewnętrznych (brak hospitacji wśród pracowników samodzielnych). Niemożność realizacji zaplanowanych hospitacji w pojedynczych analizowanych przypadkach wynikała z sytuacji kadrowej (rezygnacja z pracy jednej z osób wyznaczonych do hospitowania), braku możliwości dopasowania planu osób hospitowanych i hospitujących bądź gruntownych zmian w strukturze studiów spowodowanych nieutworzeniem wcześniej zaplanowanych grup. W jednym przypadku raport z hospitacji nie dotarł do zespołu instytutowego. W dwóch przypadkach (IFP, IFG) liczba odbytych hospitacji jest wyższa od zakładanego planu (wynikało to z konieczności przeprowadzenia hospitacji interwencyjnych na prośbę studentów).

Hospitacje te nie zostały ujęte w raporcie. W większości analizowanych jednostek hospitacje przebiegały zgodnie z harmonogramem, a nieliczne odstępstwa dotyczyły zmiany dat hospitacji bądź konieczności przesunięcia ich na kolejny semestr.

Wnioski z odbytych hospitacji można uznać za zadowalające. We wszystkich analizowanych przypadkach poszczególne zespoły hospitacyjne zwracały uwagę na bardzo dobrą (bądź dobrą) realizację treści oraz efektów uczenia się zawartych w sylabusach. Podobnie było w przypadku oceny przygotowania merytorycznego hospitowanych. U prowadzących chwalono też bogaty repertuar metod nauczania dostosowanych do potrzeb studentów oraz form pracy. Zespoły zwracały także uwagę na umiejętny dobór materiału przez prowadzących, który w większości analizowanych przypadków był różnorodny, przystępnie przedstawiony oraz aktywizujący studentów. Wiele prezentowanych na zajęciach materiałów dydaktycznych było materiałami autorskimi, których wartość dydaktyczna została oceniona bardzo wysoko przez hospitujących. Warto także zauważyć właściwą postawę prowadzących – zespoły podkreślały duże zaangażowanie pracowników oraz umiejętne budowanie relacji ze studentami. Prowadzący wykazywali się empatią, właściwie potrafili aktywizować studentów, byli otwarci, wspierający i komunikatywni, przez co potrafili stworzyć przyjazną atmosferę na zajęciach.

W pojedynczych przypadkach hospitujący stwierdzali błędy językowe prowadzących bądź niedostateczną umiejętność przekazania omawianej na zajęciach problematyki. Nieliczne sugestie dotyczyły konieczności zdynamizowania zajęć, konsekwentnego posługiwania się językiem obcym w komunikacji ze studentami, czytelniejszego wprowadzania omawianej tematyki, bardziej indywidualnego podejścia do studenta oraz dalszego urozmaicania metod i środków dydaktycznych pozwalających m.in. na skuteczniejsze tłumaczenie trudnych zagadnień gramatycznych. Ważnym aspektem, który zauważono w sugestiach, była forma korygowania błędów, która w większym stopniu powinna aktywizować studentów. Zasugerowano też, by hospitowani w większym stopniu stwarzali podczas zajęć poczucie wspólnej pracy nad zagadnieniami przy równym zaangażowaniu swoim i studentów. W sugestiach pojawił się ponadto postulat szkoleń dla kadry dydaktycznej z metod oferowanych przez aplikacje internetowe niezbędne przy pracy zdalnej.

Pojedyncze uwagi krytyczne nie mogą jednak wpływać na ogólną ocenę hospitowanych osób. Wszystkie zespoły instytutowe uznały, że dobór materiału wraz z merytorycznymi umiejętnościami prowadzących stanowią podstawę do bardzo dobrej oceny pracowników oraz całkowicie pozwalają realizować założenia metodyczne poszczególnych jednostek.

4. Monitoring jakości prac dyplomowych i rzetelności ich oceniania oraz sposobu przeprowadzania egzaminów dyplomowych

Analizą objęto 20 kompletów dokumentów (prace dyplomowe, recenzje, protokoły egzaminu) z następujących kierunków/specjalności (studiów stacjonarnych i niestacjonarnych): filologia francuska, filologia germańska, filologia angielska, filologia klasyczna, wybrane kierunki filologii słowiańskiej, judaistyka i niderlandystyka.

Na podstawie przeprowadzonego monitoringu wybranych prac dyplomowych oraz analizy przebiegu egzaminów dyplomowych należy stwierdzić, że jakość procedury dyplomowania na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego nie budzi większych zastrzeżeń. Wartość analizowanych prac i rzetelność dokumentacji (recenzji i protokołów egzaminacyjnych) jest większa niż w poprzednim roku. Tematyka prac jest zgodna z kierunkami studiów i specjalnością promotorów, wszystkie analizowane prace zostały ocenione przez dwóch niezależnych specjalistów, a egzaminy dyplomowe odbyły się zgodnie z obowiązującymi procedurami. Niewielkie wątpliwości pojawiały się tylko w nielicznych przypadkach, co skłoniło członków WZdsOJK do sformułowania następujących zaleceń.

1. Należy zwracać uwagę na obecność streszczenia i słów kluczowych w pracy, zarówno w języku polskim, jak i obcym.
2. Należy dbać o staranność edytorską: prawidłowy układ stron tytułowych, odpowiednią kolejność zamieszczanych w pracy elementów (strony tytułowe, streszczenia i słowa kluczowe, spis treści itd.), staranność w numerowaniu spisów bibliograficznych i in.
3. Recenzje należy przygotowywać rzetelnie, udzielając wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania. W pkt. 3 należy zamieszczać ocenę merytoryczną pracy, nie zaś opis jej struktury i zawartości.
4. Instytuty powinny przejrzeć informacje dotyczące dyplomowania na swoich stronach i uzupełnić ewentualne braki. Warto byłoby także umieścić potrzebne informacje w taki sposób, aby dotarcie do nich było łatwiejsze i bardziej intuicyjne.

5. Podsumowanie i wnioski

Dokumentacja związana z realizacją procedur jakości kształcenia, która została nadesłana do WZdsOJK za rok akademicki 2021/2022, zawiera niewielkie braki. Z raportów przygotowywanych przez zespoły instytutowe/ katedralne wynika, że na temat stopnia realizacji efektów uczenia się coraz mniej chętnie wypowiadają się studenci, jeszcze trudniejsze jest uzyskanie takiej opinii od absolwentów i pracodawców.

Członkowie WZdsOJK stwierdzają, że jakość kształcenia na Wydziale Filologicznym w roku akademickim 2021/2022 nie budzi większych zastrzeżeń. Raporty z poszczególnych jednostek WF wskazują na duży stopień wykorzystania procedur do poprawy jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów oraz znaczną świadomość znaczenia działań projakościowych wśród pracowników. Przykładem mogą być działania naprawcze, które w ostatnim roku podjęto nad realizacją procedury dyplomowania. Należy tu stwierdzić, że przyniosły one bardzo dobre rezultaty.

Opracowała:

dr hab. Małgorzata Dawidziak-Kładoczna

Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu

ds. Oceny Jakości Kształcenia